

Ekonomický růst pomohl rozpočtu

V posledních týdnech bylo zveřejněno několik údajů, které poukazovaly na lepší se výsledky českých veřejných financí – státní závěrečný účet, notifikace veřejného deficitu a dluhu či plnění státního rozpočtu za leden až březen 2016. Výsledné ukazatele ale byly ovlivněny i několika faktory, které nejsou či nemusí být trvalé, jako byl mimořádný růst ekonomiky v roce 2015 či čerpání strukturálních fondů EU. Samozřejmě snižování deficitu lze hodnotit pozitivně a udržitelnost veřejných financí je jedna z podmínek stability jak finančních trhů, tak podnikatelského prostředí. Na druhou stranu ekonomika není jen o státním rozpočtu a zvyšování „provozních výdajů“ či „utrácení“ v době vyššího ekonomického růstu zárukou dlouhodobého rozvoje a stability být nemusí.

Hospodaření státního rozpočtu v roce 2015 skončilo deficitem 62,8 mld. Kč, který byl o 37,2 mld. Kč nižší než schodek předpokládaný zákonem o státním rozpočtu a o 15 mld. Kč nižší než v roce 2014. Meziročně narostly plánované příjmy o 100,7 mld. Kč, na čemž se významně podílely příjmy z daní a pojistného odrážející zejména ekonomické oživení a příjmy z fondů EU (zvláště OP PIK a OP ŽP). Výdaje pak meziročně vzrostly o 85,7 mld. Kč. I letos očekáváme, že by deficit mohl být nižší než plánovaných 70 mld. Kč a doufáme, že vláda nebude zvyšovat výdaje nad původní plán v oblastech, které neznamenaají do budoucna posun potenciálu růstu ekonomiky a přinášely by rizika pro případ slabšího růstu. Doufáme ale, že nižší deficit nebude způsoben zastavením některých klíčových staveb v souvislosti s problematikou povolovacích procesů a EIA.

Co se týká celkového salda hospodaření sektoru vládních institucí, skončil rok 2015 deficitem ve výši 18,7 miliardy Kč, což v relativním vyjádření odpovídá 0,42 % HDP a roční deficit dosáhl nejnižší úrovně za celé sledované období (od roku 1995). Aktuální výše zadlužení sektoru vládních institucí dosáhla úrovně 41,06 % HDP při meziročním poklesu o 1,63 procentního bodu. Výše vládního dluhu činila ke konci roku cca 1 836 mld. Kč (včetně státního ve výši 1 673 mld. Kč – zvýšení o 9,3 mld. Kč), když došlo k meziročnímu nárůstu cca o 17 mld. Kč. Ve srovnání s průměrem EU tak ČR vychází velmi pozitivně.

Přímá či nepřímá provázanost příjmové stránky veřejných rozpočtů s výsledky produktivního sektoru je jednoznačná a vláda by si to při svých krocích měla uvědomovat. Podmínky podnikatelského prostředí musí být základem, neboť od nich se odvíjí investice jako zdroj dlouhodobého růstu a konkurenceschopnosti, mzdy a zaměstnanost a samozřejmě související příjmy státního rozpočtu. Hrubý domácí produkt v roce 2015 reálně vzrostl dle dat ČSÚ o 4,2 %, kde na růstu se podílela všechna odvětví národního hospodářství s nejvýznamnějším podílem zpracovatelského průmyslu. Ani dle „Návrhu státního závěrečného účtu ČR za rok 2015“ nestojí za zvýšenými příjmy primárně rostoucí efektivita výběru daní či nová opatření v této oblasti a zvýšené daňové příjmy byly způsobeny zejména lepší se ekonomickou situací v ČR i v zahraničí. Na ekonomické subjekty pozitivně působila celá řada faktorů jako nízká cena ropy, slabší kurz, lepší se

ekonomický sentiment doprovázený nárůstem zaměstnanosti a mezd a výrazný nárůst příjmů ze Strukturálních fondů EU.

V letošním roce, za první tři měsíce, se celkové daňové příjmy, včetně pojistného, dle údajů Ministerstva financí zvýšily meziročně o 6,7 %. Výběr DPH vzrostl o 4,2 % (3,03 mld. Kč), u daní z příjmů právnických osob se zvýšil dokonce o 12,6 % a u daní z příjmů fyzických osob o 10,4 %. Finanční správa tvrdí, že nárůst ve výběru DPH dosáhl v prvním čtvrtletí 5,23 % (3,8 mld. Kč) a byl způsoben zavedením kontrolního hlášení. Z čísel zveřejněných MF je zřejmé, že i takový nárůst by se nijak nelišil od ostatních typů daní, respektive by byl nižší, než celkový průměrný nárůst.

Kontrolní hlášení navíc v prvním čtvrtletí teprve „nabíhalo“, kde první hlášení se podávala v únoru a za čtvrtletní plátce jsou podávána v dubnu. Jak je uvedeno výše, Ministerstvo financí samo ve své tiskové zprávě k plnění státního rozpočtu uvádí, že „nárůst příjmů z DPH plyne zejména díky ekonomickému vývoji, konkrétně pak díky růstu výdajů domácností a vlády“. Svaz efekt kontrolního hlášení nevyklučuje, ale zdůrazňujeme, že to není jediný a většinový faktor. I při hrubém makroekonomickém propočtu (vlastní propočet) za opravdu velmi konzervativních předpokladů polovičního růstu výdajů domácností oproti minulému roku a minimálních investic v domácí ekonomice by minimálně větší polovina nárůstu příjmů státu z DPH plynula z ekonomických výsledků, nikoliv z kontrolního hlášení.